

DZIŚ TWORZYMY PRZYSZŁOŚĆ

Milowym krokiem dla polskiego aptekarstwa było wprowadzenie przez rząd e-recepty. Ten podstawowy element cyfryzacji publicznego systemu ochrony zdrowia pozwolił na znacznie sprawniejszą i bardziej jakościową obsługę pacjentów, co miało niebagatelne znaczenie podczas długich miesięcy pandemii COVID-19 i stało się katalizatorem dalszych propacjenckich zmian.

Pandemia paradoksalnie przyspieszyła także rozpoczęcie programu szczepień w aptekach. W lipcu 2021 farmaceutka z Działdowa podała swojej pacjentce pierwszą dawkę szczepionki przeciw COVID-19. W ten sposób polskie apteki stały się placówkami, w których poza zaopatrzeniem pacjentów w leki, świadczy się także usługi prozdrowotne. Są one standardem w krajach Europy Zachodniej, a ich katalog bywa bardzo szeroki. W Polsce nowy model apteki został entuzjastycznie przyjęty przez pacjentów, którzy tłumnie odwiedzili apteczne punkty szczepień, korzystając z możliwości zaszczepienia przeciw koronawirusowi czy sezonowej grypie.

Efektywność realizowanych szczepień pokazuje potencjał organizacyjny, logistyczny i merytoryczny leżący w aptekach. W innych państwach farmaceuci z powodzeniem wykonują także szczepienia przeciw zakażeniu pneumokokami, wirusowi HPV czy odkleszczowemu zapaleniu mózgu. Kwestią czasu pozostaje dostępność takich szczepień także dla pacjentów polskich aptek.

Do tej pory podano

2 mln

dawk szczepionki

2 tys.

w prawie
aptecznych
punktów szczepień
w całej Polsce.

3/4

Blisko

**aptecznych punktów
szczepień powstało
w aptekach
należących do sieci.**

Sieć apteczna w Polsce, to przedsiębiorstwo posiadające co najmniej 5 aptek. Zdecydowana większość z nich to małe i średnie firmy rodzinne z polskim kapitałem.

Dziś polskie aptekarstwo znajduje się w momencie historycznym, który może utrwalić zmiany i doprowadzić do dalszego rozwoju usług. Obecnie trwa proces zmian w lokalach aptecznych, które umożliwią dalsze wykonywanie szczepień. Wymaga to od właścicieli aptek znacznych inwestycji w ich przebudowę, reorganizacji pracy placówki etc. Zrobią to chętnie, jeżeli będą mieli pewność, że katalog usług opieki farmaceutycznej będzie się poszerzał, a decydenci zapewnią im stabilność regulacyjną.

RAZEM W TROSCE O PACJENTA

Przełomowym momentem dla polskiego aptekarstwa było wejście w życie ustawy o zawodzie farmaceuty w kwietniu 2021 roku. Wprowadziła ona do polskiego porządku prawnego pojęcie opieki farmaceutycznej. Jest to świadczenie stanowiące dokumentowany proces, w którym farmaceuta, współpracując z pacjentem i lekarzem, a w razie potrzeby z przedstawicielami innych zawodów medycznych, czuwa nad prawidłowym przebiegiem indywidualnej farmakoterapii. Dziś na różnym etapie wdrożenia są następujące usługi z zakresu opieki farmaceutycznej:

Prowadzenie konsultacji farmaceutycznych i opracowywanie indywidualnego planu opieki farmaceutycznej

Obecnie wypracowywane są rozwiązania dla klasyfikacji i rozliczania tego typu czynności jako świadczenia zdrowotnego

Realizowanie przeglądów lekowych

1 kwietnia br. rozpoczął się pilotaż usługi przeglądu lekowego i maksymalnie ma trwać 18 miesięcy (w ramach pilotażu 75 farmaceutów w wybranych w ramach konkursu aptekach na terenie całej Polski świadczy określonej grupie pacjentów z wielolekowością usługę przeglądu lekowego)

Wykonywanie badań diagnostycznych

W tym roku apteki uzyskały możliwość przeprowadzania testów antygenowych w kierunku SARS-CoV-2; pozostałe badania będą mogły być wykonywane po ukończeniu przez farmaceutów kursów kwalifikacyjnych

Wystawianie recept w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego

Przepisy weszły w życie 16 stycznia br., obecnie przygotowywane są odpowiednie ramy prawne umożliwiające przeprowadzanie tego rodzaju usługi, a także planowane jest przeprowadzenie pilotażu

Poza usługami opieki farmaceutycznej, przepisy przewidują także świadczenie przez apteki usług farmaceutycznych, a także innych usług związanych z ochroną zdrowia. Nie wymagają one specjalnych regulacji, a jedynie likwidacji barier, pewności i stabilności prawa oraz otwartości farmaceutów na ich świadczenie. Właściciele aptek są gotowi na ich wprowadzenie.

MIERZYMY JESZCZE WYŻEJ

Teraz, gdy stoimy u progu kolejnej fali pandemii, a system opieki zdrowotnej w Polsce jest obciążony, tym bardziej istotne jest nowe spojrzenie na aptekę. Apteka XXI wieku to miejsce, w którym można nie tylko zakupić leki i wyroby medyczne, lecz także skorzystać z szeregu usług z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia. Taki model jest obecny w znakomitej większości państw Europy Zachodniej. Także polscy pacjenci mogliby pełniej korzystać z potencjału aptek w tym zakresie. Farmaceuci i właściciele aptek są bowiem gotowi oferować znacznie szerszy wachlarz usług, jak na przykład:

realizowanie programów profilaktycznych

działalność edukacyjna

doradztwo w zapobieganiu uzależnieniom

doradztwo żywieniowe, w tym dla osób z chorobami metabolicznymi

spersonalizowany system dozowania leków

nauka obsługi i wynajem sprzętu medycznego

Źródło: Badanie ZPA PharmaNET z 2021 r., obejmujące 2164 polskich aptek.
https://pharmanet.org.pl/wp-content/uploads/2021/04/Raport_Uslugi-prozdrowotne-w-polskiej-aptece-2021.pdf

Jak pokazują przykłady z Europy, **im więcej stabilizacji i pewności prawa, tym więcej usług dla pacjentów oferują apteki**. Aby polskie apteki mogły w pełni rozwinąć potencjał usług prozdrowotnych, konieczne jest usunięcie pewnych prawnych i biurokratycznych barier, takich jak:

Faktyczny zakaz komunikacji na temat usług prozdrowotnych w aptekach

Wylimitowanie barier ograniczających swobodę dialogu i komunikacji z pacjentem poprzez wyłączenie spod zakazu reklamy aptek aktywności realizujących funkcję apteki jako placówki ochrony zdrowia

Przedłużające się wprowadzenie możliwości wystawiania recepty w ramach kontynuacji zlecenia lekarskiego

Nadanie recepty kontynuowanej priorytetowego statusu z uwagi na jej wartość dla systemu ochrony zdrowia

Ograniczenia w telefarmacji

Wprowadzenie narzędzi IT umożliwiających świadczenie przez apteki wybranych usług prozdrowotnych w formie zdalnej (na przykład telefonicznie lub w formie wideorozmów)

Wymóg sporządzania leków recepturowych przez każdą aptekę

Umożliwienie realizacji tego typu usług wybranym aptekom, na zlecenie tych placówek, które nie mogą sporządzić leków samodzielnie

USŁUGI PROZDROWOTNE W APTEKACH W EUROPIE

W większości państw Unii Europejskiej apteki świadczą wybrane usługi związane z profilaktyką. W wielu z nich są także dostępne bardziej zaawansowane usługi opieki farmaceutycznej.

Korzyści dla pacjentów płynące z możliwości korzystania z usług prozdrowotnych w aptece są niezliczone. Praktyka państw, w których oferuje się takie usługi, pokazuje że są one wysoce efektywne kosztowo. W długoterminowej perspektywie poprawia się bowiem profilaktyka i wykrywalność wybranych schorzeń, zwiększa się skuteczność terapii pacjentów i wzmacnia zaangażowanie chorych w proces leczenia. Usługi prozdrowotne w aptece pomagają pacjentom w przestrzeganiu zaleceń terapeutycznych,

ułatwiają prawidłowe stosowanie leków (compliance), zmniejszając jednocześnie zjawisko polipragmacji. Pozwalają na ograniczenie liczby porad lekarskich, badań diagnostycznych czy hospitalizacji z powodu problemów lekowych. W zależności od kraju takie usługi są finansowane ze środków publicznych lub świadczone na zasadach komercyjnych (opłacone przez pacjenta lub ubezpieczyciela). Korzystają z nich jednak wszyscy - tak indywidualni pacjenci, jak i cały system opieki zdrowotnej.

Usługa realizowana przez aptekę	Dostępność w krajach europejskich
Pomiar masy ciała	93%
Pomiar ciśnienia krwi	90%
Pomiar glukozy	76%
Pomiar cholesterolu	73%
Usługi w zakresie rzucania palenia	70%
Dowóz leków do domu	46%
Doradztwo diabetologiczne	43%
Doradztwo w zakresie kontroli astmy i innych chorób układu oddechowego	43%
Doradztwo w zakresie nadciśnienia	37%
Możliwość ratunkowego wydania leku	37%

Usługa realizowana przez aptekę	Dostępność w krajach europejskich
Ręczne przygotowanie spersonalizowanego systemu dozowania leków	37%
Automatyczne dozowanie dawek	26%
Wymiana igieł i strzykawek	26%
Wyjaśnienie zasad stosowania leku na chorobę przewlekłą w przypadku, gdy jest on przepisany po raz pierwszy	26%
Szczepienia przeciw grypie wykonywane przez farmaceutę	23%
Wykonywanie testów przesiewowych w kierunku raka jelita grubego	10%
Wykonywanie testów na HIV	6%

Źródło: Badanie Pharmaceutical Group of the European Union z 2018 r., obejmujące 32 państwa europejskie, w tym państwa członkowskie UE.
<https://pgeu-annual-report.eu/accessibility-of-healthcare-services.html>